

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ambrosius Calepi||nus Bergomates: professor de||uotus
ordinis Eremitarum sancti Au||gustini: Dictionum
latinarum e greco || pariter diriuantiu[m]:
earu[n]de[m]q[ue] interpre||tationu[m] collector ...**

Calepino, Ambrogio

[Wien], 1512

VD16 VD16 C 227

P Ante S

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97871)

litteris amantissimis sum prouocatus: In malū signi-
ficat laesere. *Pli.* Quis enim multis prouocat^{us} in-
iuris nunq̄ tamen ab anticitia recessi. Interdum est
profugere: et ferre idem est qd̄ appellare nisi q̄ p̄
uocare magis est q̄ appellare: et proprie ad maiores
potentioresq̄: quoru op̄e atq̄ gratia indigemus per-
tinet prouocatio. Et iungit accusatio cum ad. *Lice.*
Cum alter ad senatū prouocasset: alter dō appellat^{us}
set tribunos. Aliquādo sine ad. *L. i. lib. iij.* Non ita
se inuidiā perimuisse: vt nihil in eq̄tate et misericor-
dia ciuū suoru spei habeat: q̄ si in dicta causa in vin-
cula ducat: itē se tribunos plebis appellare et mone-
re ne intente quos oderint: q̄ si tribuni eodem fede-
re obligatos se fateant tollende appellationis causa
in quā cōspirasse decem viros criminati sint: ait se p̄-
uocare ad populū: impolare leges de prouocatioe
et cōsulares et tribunitias eo ip̄o anno latas. Quem
enim prouocatur: si hoc indēnato in dicta causa non
liceat: Cui plebeio et humili p̄sidiū in legibus fore
si *Appio Claudio* non sit: Se documento futurum
vtrum nouis legibus dominatio an libertas firmata
sit: et appellatio. puocatioq̄ aduersus iniuriā magi-
stratū ostentata tñ in anib^{us} litteris an v̄ra data sit.
Apul. Nihil potest fieri aut potestate alia p̄-
uocare. Appellatio autē puocatioq̄ inuenit fuerūt
p̄ remedio aduersus iniurias magistratū.

Prouolo as. penul. core. ante seu ultra volo. *Pli. lib. i.*
Tūc vniuersę prouolant: si dies mitis futurus est.
L. i. lib. ij. per trāsitionē p̄o p̄o curro posuit. Sic
p̄mū in fensu hactis prouolant duo fabij totamq̄
mouerunt secum aciem.

Prouoluo is. ante voluo: vt prouolutus pedibus. Ali-
quādo prouoluere est voluere seu ruere facere. *L. i. lib. i.*
Ingēria facta in subiectis. puolucibus barbaris.

Prouimus. vide in dictione prope.

Proponeta. *Gręci* προσηγορία licitator: media-
tor vel cōciliator. a προσηγορεω qd̄ est concilio vt
duco ad aliqd̄ faciendū. *Ip̄i* apud nos qui medi^{us} est
vt res emanē et vendant: proponeta dicit.

Prudens: quasi pruidens et interdū sapiens: interdū sci-
ens dicit. *Ande* iurispudentes vocant qui ius sciūt.
Et iurispudentia iuriscientia. Hoc tamē inter se dif-
ferunt pruidens et sciens *pm̄ Dona.* q̄ pruidens est q̄
intelligentia sua aliquid cognoscit. Sciens qui alteri
us iudicio rem percipit. Hoc est prudēs per se: sciēs
per alios. *Teren. in an.* Et pruidens sciens viuis vi-
densq̄ pereō. Sic impudentia pro insipientia et insci-
entia. *Aug.* de libero arbitrio. Prudentia est appetē-
dārū et vitandarū rerū scientia. Prudentē est sic do-
cet *Macro.* ad rationis normā que cogitat q̄q̄ agit
vniuersa dirigere: ac nihil fieri rectū vel laudabile fa-
cere. Prudentē insunt: ratio intellect^{us}: circūspectio:
providentia: doctilitas: cautio. Socrates omnes vir-
tutes putabat esse prudentias *Aristo.* Impossibile in-
quit est prudentē esse quēpiā nisi sit bonus. Pruden-
tia est bene consulere. *Plato* in legibus ait prudentiā
omniū virtutū ducentem esse. *Gręce* dicitur προσηγο-
Plau. in tru. Que hic habet p̄honestum: omnem ex
pectore emouit meo p̄honesti.

Prunus arbor que pruna producit. Prunetum locus
prunis confusus.

Pruna a carbone ita distinguit q̄ illa q̄ diu ardet: pru-
na d̄. Carbo cū extincta fuerit. Dicta pruna a puren-
do. *Virg.* Et cinis obductę celabat lumina prunę.

Pruna perurido q̄ fruges et virgulta perurat.

Purrio is. quasi peruror. Est em̄ purrire proprie libidi-
ne scalpendi ardere. *Plau. in Am.* Sentes purriūt.
A quo purritus us. qui est excursus humoris spirabi-
lis in clusi cōtra naturā: Que voluptas quomā in li-
bidine similis est: quippe nihil aliud est genitura q̄

excursus hūmōi humoris ad rem naturālē fit vt certant
hec voluptas purrigo dicat et centigo.

Prusa vrb̄s apud *Dyffos* ad radices olympi quam
Prusias cōdidit qui cum *Ereso* bellū gessit. *Vincor-*
tus est *Dion philolophus*: q̄ d̄ regno scripsit et *Tra-*
iani tēpore claruit. Ab hac prusenses dicitur sunt. Est
et altera prusa sub hippio mōre seu fluuio: vt est apd̄
Ptolomeū. Hoc autē discrimine a prusa q̄ sub olym-
po est: dirimit. *Hęc* enim a *Plinio* prusias dicitur q̄
Cyos quondā fuerit a qua prusēses vocant.

Pyrtaneū locus erat atbenis in arce dignissimus: vbi
iudices et magistratus habere cōsiliū solebāt. *Lice.*
lib. i. de ora. Et vt ei victus quotidianus in pyrtaneo
publice preberet. *Dionysius* pyrtanea vocat curias
in quibus sacra fiebant ab his qui maximā in vrb̄ib^{us}
habent potestatem. *Pyrtanis* magistratus: prefectus
adminitratō: vt cōsulatus que publici cōsiliū prin-
cipē appellabant a verbo πρῶτος: qd̄ est guber-
no et magistratū exerceo.

Ante S

Psalter latine cantor. Psalmus canticū: a ψαλλω cō-
to q̄ ad psalteriū cantare.

Psallo is. cano: et proprie de psalmis dicitur. Aliquan-
do psallere ponit pro predicare: vt est illud. Sic psal-
lam nomini tuo.

Psalteriū gręca dicitio est: qd̄ hebraice *Mablon*: latine
organū laudatorū dicitur. Et est vt *Hiero.* scribit in
modū quadrati clypei cum decem chordis sicut scri-
ptum est. In psalterio decem chordarū psallite illi.
Et in expositione psalmoz sic ait: Psalteriū proprie
genus organi musici melius sonans q̄ cythara simi-
litudine habet cytharę: sed nō est cythara. Inter psal-
teriū et cytharā hoc interest: q̄ cythara deorsum per-
cutitur: psalteriū sursum: qd̄ verbo vulgari polypp-
thongū dicit. Et alio in loco *Cythara* deorsum habet
cauamen: sed chordas habet: psalteriū desursum ha-
bet cauamen. *Aug.* Psalteriū est organū qd̄ quidez
manibus potest percussio: et chordas distinctas
habet. Sed illū locū vnde sonū accipit et chordę illd̄
concauū lignū qd̄ pendet et tactus resonat: recipit
aer: psalteriū in superiore parte habet. *Cythara* autē
hoc genus ligni caui et resonās in inferiore parte ha-
bet. *Gręci* in psalterio chordę sonū desup accipiunt.
In cythara chordę sonū ex inferiori parte accipiūt.

Psalma qd̄ psallit diapsalma interpositū a psallendo
silentiū: vt *sympsalma* dicit vocū copulatio in cantā-
do: ita diapsalma disunctionio: vbi quedā requies di-
stinctę continuationis ostenditur.

Psalmodia cum accentu in pen. ex psalmo et odia q̄ est
cantus iustus: vt cum aliquis ad musicū instrumen-
tum canit.

Psalteria cantricia psallendo. *Fidicina* que sequebatur
et amabat histriones. Amabat em̄ qui cantabāt quo-
tidie in scena.

Psecas adis. gutta siue stilla dici potest. *Apul. libro de*
mundo ab *Aristotele* sumens et psecadas interpreta-
tus: stillicidia vocat.

Psema artis. idem fere qd̄ flos eris. *Pli. lib. xxxij.* In
erariis officinis et psema fit. *Gręce* ψημα.

Pseudo nomen triū generū et inuariabile per mutatio-
nem casuū: et latine falsus dicitur.

Pseudolus falsus seru^s. *Ande* et *plautine* fabule pseu-
doli nomen inditum est.

Pseudologus falsidicus. *Pseudologus* graphus: falsari^{us}.
Pseudographus: fabule deformationes. *Pseudoan-*
gelus: falsus nuntius. *pseudo* propbetę: falsi vates:
pseudomartyr: falsus testis: *pseudo* adelph^{us}: falsus
frater: *pseudo* dictam^{us}: falsum dictam^{us}: genus her-
be que in creta similis pulegio nascit. *Pseudonym^{us}*.

falsi nominis. pseudoporticus/salsus porticus. Ma
 in ediculis partes que sūt ad imitationē nec integrū
 nec principale sed precariū aut temporariū vsum sūt
 bene quasi alienū opus mentientia hoc nomine in si/
 gnari solent: vt pseudipteros & pseudoaule similiaq;
 his complura in Cicruuo.
 Pseudorbyrū/quasi falsum ostium. Unde pro postico
 sumitur. Diosius. Verūtamē sequēti anno tanta fa
 mes Romę fuit vt medio foro imperator correptus
 a populo conuiciis & fragminibus panis turpissime
 infestatus egre per pseudorbyrū in palatiū refugies
 furorē excitatę plebis euaserit. Lice. in Ter. Ea que
 admodū ad istū postea pseudorbyrū reuertant tabu
 lis vobis & testibus iudices planū faciā.
 Psilon/larine tenue dicitur.
 Psilorrū/vnguetū depilatorii: de quo fit mentio apud
 Auicennā & Galenū: vbi salamandras legimus ha
 bere vim psilori depilatoriā.
 Psilli/populi libye prope Saramantas a Psillo rege
 dicit: vt inquit Pl. lib. vii. quozū corpori ingentuz
 fuit viras exitialē serpētibus. Scribit Plutar. Lato
 nem iter per desertā libyes facientē secū psillos du
 xisse q̄ morsib' serpētū mederent: partim ore trahē
 res venenū: partim serpētes cantibus medicātes.
 Psychomantiū/locus vaticiniū: vbi fiebat manū euo
 catio. $\psi\chi\mu$ enim aia & $\mu\alpha\psi\tau\epsilon\alpha$ diuiniatio.
 Psimmythiū/dicitur qđ nos cerulam nominam: fit ex
 plumbo.
 Psitta/psicis genus/quem nos passerē vocamus. Ari
 storetes: Loopedo oculis se & psittinā et asellus et
 rana & psitta & squatina.
 Psittacus/papagallus: vulgo dicit' auis ex india q̄ vo
 cem humanā sup omnia reddit & quidē sermocinās.
 Psar. Psittac' a vobis aliozū nomina disco. Hoc
 didici per me dicere Cesar aue.
 Psicholutes/dicitur qui frigida aqua corpus lauat: et
 balneo frigido letatur. $\psi\chi\sigma$ frigus $\lambda\omicron\upsilon\sigma\iota\sigma$ bal
 neum & lauacriū. Unde fit psicholutes qđ signū
 cat lauari frigidū cultoz. Sene. li. vii. eptarū. Ille tā
 tus psicholutes q̄ klis ianuariis euripū salutabat.
 Psidracion/genus pustularū subalidarū acutarūq;
 Psorbium/genus passi.
 Psyna/insula iuxta cibium.
 Psolo/larine spongiū. Auctor in Diap. Psolē ille vo
 cat qđ nos psoloenta ceraunon.
 Psopbis idis. nomē ciuitatē a psopbide Ericys sicani
 filia. Qui. li. v. me. Alsq; sub orichomenō psopbidaz
 exlennenq;. Suntz alię psopbides multis locis. Ve
 rum arcadice psopbidis nomen vetus reddunt phe
 geā a conditore impostā pbegeo Alpbisibet filio ni
 si quis a pbaginea glande potius exstimer.
 Psoza/cutis aspitaz & squamosa: & videt alia a scabic
 cum Pl. lib. ii. dicat. Arida cum resina impetiginēz
 scabic quā psozā & licbenas vocant sanat. Fit autē a
 $\psi\omega$ scalpo. Mā qđ psoza laborat vlcera siue pustulas
 supra modū contingere/palpare & scalpere cupiunt.

chia sere nascitur. Et Celsus pterygion dicit esse cū
 recedit ab vngue caruncula cum magno dolore. Vi
 detur enim diminutiū esse ab $\pi\tau\epsilon\rho\rho\upsilon$ id est ab ala
 quam tunc videt' efficere caro ab vngulis discedens.
 Pl. lib. xiiii. Illius eadē cum sico & pterygū digi
 torū ex vino. hec in oculis superficie. Idem: Et oleo
 etiā paronychias & pterygia tollit.
 Pterna vocat pars inferior naualis veli circa mediam
 fere. Trachelon summa pars carcestū notat.
 Pteropboros/est regio apud ribbeos mōtes. Vbi cre
 duntur esse cardines mūdi extremiq; syderū ambit'.
 Ptilana pe. cor. bordēū decoricatū: v' ordei succ' siue
 aqua apud Colu. videt' esse pulvis gen' ex farina bos
 deacea: in qua est maxima vis restaurandi vires & na
 triendi. Apud grecos $\pi\tau\iota\sigma\tau\alpha\upsilon$: apud latinos pti
 lana per simplex. Hinc ptilanarius pro vase in quo
 coquitur vel tundit. Hozā. in Ser. Quā cellas age
 dum sume hoc ptilanariū oxyce.
 Ptolomeus/nomen propriū Lagi gregariū militis filij
 qui maxime auctoritatis fuit apud Alexandrū mace
 donem: post cuius mortem egypto & aphyca & ma
 gna arabie parte potius regnavit annis quadragin
 ta: a quo omnes deinceps egypti reges ptolemei ap
 pellati sunt. Hic frequentissime apud amicos & cōna
 bat & dormiebat. Quōd si aliquando cōna pberet re
 bus illorū videbat. Accerlebat enim scyphos tra
 ta ac menfas. Ipse ppter necessariā possidebat nihil
 quin alios locupletes facere regale magis esse dice
 bat qđ locupletari. Et est nomen a greco deducum.
 Hec quippe $\pi\tau\omicron\lambda\epsilon\mu\epsilon\upsilon$ kai $\pi\tau\omicron\lambda\epsilon\mu\epsilon\upsilon$ pugna
 re dicunt. Si igit ab $\pi\tau\omicron\lambda\epsilon\mu\epsilon\upsilon$. Ptolemeus dicit
 sic ab $\tau\iota\mu\omega\omega$ qđ est bonoz. Time'. Hic duos filij
 os habuit Ptolomēū phyladelphū & Ptolomeum
 ceraunū. Phyladelphus in regno successit v' docuit
 sim' Stratonis discipulus qui bibliothecā illā cele
 berrimā fecit que vsq; ad p̄mū alexādrinoz & roma
 nozum bellū durauit annis triginta octo. Cui succes
 sit Ptolemeus cognomēto Euergetes qđ latine di
 ci beneficus potest. Hic viginetifex annis regno poti
 tus mori'. Cui successit Ptolemeus philopater de
 cemseptē regnās. Post eum ptolemeus epibanes
 qui annis. xxiij. regnavit. Et ptolemeus philoma
 ter triginta qnq;. Deinde ptoleme' euergetes vigin
 tinouem. Postea ptolemeus phiton qui & Soher
 decemseptē. Postremo ptolemeus dionys' qui ca
 put magno pompeio abscidit. Fuerunt & alij hoc no
 mine vt pyrribi regis filius: & Lypzio rex qui suis di
 uitijs romanū locupletauit gratū. Item astrologus
 natione egyptius quent' Traiani & Hadriani tēpo
 ribus floruisse constat.
 Ptolemeus a. um. possessiū. Propter. Et ptoleme' lit
 toza capta phari.
 Ptolomais idis. vel idos. & ptoleomaida maide. nomē
 quibz vbiq; quarū vna est in egypto: de qua Hiero.
 ad Eusto. Per arenas tyri peruenit ad cobosū qđ nūc
 ptoleomais d'. Altera in Ethiopia: alia in pbeneciaz
 alia nili fluminis: alia in Lybenaica puincia aphyce.
 Ptryas/dicitur aspidis sputum perniciosum $\alpha\pi\omicron$ $\tau\omicron\upsilon$
 $\pi\tau\iota\omega$ quod est spu.
 Profs/latine ruina & casus nominū.

Ante T

Pre syllabica adiectio. Quere in dictione met.
 Prera. siue vt Ager. appellat preromata in tēplis mu
 ri duo sunt ait Stra. li. xvij. ad altitudinē eoz vtrinq;
 surgētes ita dicit' qđ alarū specie qđ p̄gant.
 Pterygiū in oculis vocatur membranula qđā neruosa
 que oriens ab angulo vel a nariū vel temporū par
 te ad coronam vsq; interrim & pupillā operit. Plini'
 lib. xiiii. Carbinē effect' siccare/sanare/sistere flui
 riones/pterygia & sordes oculoū purgare. Ptery
 gium dō in digitis apud Paulū Beginiram est cum
 caro excreuit partem illam contegens que est in vn
 gue. Pterygiū inquit appellatur qđ vitiū ex parony

Pubes/proprie lanugo que marib' decimo quarto an
 no: feminis duodecimo circa pudenda oziri incipit.
 Quōd qđ maturitatis est signū: factū est vt mas pubes
 siue puber vocetur spongiū ad generandū apus est
 & femina similiter ad concipiendum. A quo impubes
 bis. vel impuber qui nondū lanuginē emisit: siue qui
 nondū ad pubertatis annos peruenit. Pl. lib. xiiii.
 Coricē et' impubescentē puer impubis si de fracto

Ante D